

TÜRK-İŞ'TE MUHALEFET

Aydınlık Gazetesi, 17 Temmuz 2011

Yıldırım Koç

Tarih kendini tekrarlamaz. Ancak yine de tarihteki bazı olaylardan dersler çıkarmakta yarar var. Galiba insanın yaşı ilerleyince böyle düşünme eğilimi de güçleniyor.

1 Temmuz 2011 günü Türk-İş'e bağlı 10 sendikanın temsilcileri Türk-İş'in politikalarını eleştiren ve alternatifler geliştirmeye çalışan bir metin yayımladı.

11 Temmuz 2011 günlü *Cumhuriyet*'te Engin Ünsal'ın, "Yeni Bir İşçi Konfederasyonu mu?" başlıklı bir yazısı çıktı.

Bu konunun bir de geçmişi var.

Toleyis Başkanlar Kurulu'nun 10 Aralık 2009 tarihli toplantısında Türk-İş eleştirilmiş ve sonuç bildirgesinde şöyle denmişti: "Başkanlar Kurulumuz, Toleyis Sendikamızın Türk-İş'teki üyeliğimiz dahil her türlü kararı almasına; işçi hareketine yeni ivme kazandırılmasına yönelik çalışmalar yapmasına tam yetki vermiştir."

18 Aralık 2009 tarihinde ise genel merkezleri İstanbul'da bulunan 9 sendika ortak bir basın açıklaması yaptı, Türk-İş yönetimini eleştirdi.

Engin Ünsal, "Tekgıda-İş Sendikası Genel Başkan Danışmanı" ünvanını kullanarak 23 Aralık 2009 tarihli *Cumhuriyet*'te yayımlanan yazısında, "Türk-İş yeni bir bölünmeye doğru gidebilir," dedi.

Bu konu bazı başka yazılar ve ropörtajlarda yeniden gündeme geldi.

Bir grup sendikacı, 2010 yılı Mayıs ayında CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'a ortak bir metin sundu.

1 Temmuz 2011 günü de yukarıda belirtilen açıklama yapıldı.

Türk-İş'in eleştirilecek çok yanı var. Bu konuda en sert eleştirilerin yer aldığı en kapsamlı bilimsel çalışmayı yapmış kişi herhalde benim (Bkz. *Türk-İş Neden Böyle, Nasıl Değişecek*, 1986; *Teslimiyetten Mücadeleye Türk-İş (1980-1992)*, 1995). Türk-İş'in 1986 Aralık'ında toplanan 14. Genel Kurulu öncesinde Cevdet Selvi'nin başkanlığındaki "demokratik muhalefet" in programını da İlyas Köstekli ile birlikte hazırlamıştık. 1989 genel kurulunda da metni ben hazırlamıştım.

Türk-İş'i eleştirmek ayrıdır, Türk-İş'ten ayrılmak ayrı.

Bugün sanki birileri Türk-İş'te yeni bir bölünme tezgahlıyor.

Tarihten bir örnek vereyim.

Genel İş Sendikası 1975 yılına kadar Türk-İş'e üyeydi. 1970 yılında 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun değiştirilerek DİSK'i etkisiz kılmayı amaçlayan kanun teklifini verenler, CHP milletvekili ve Genel-İş Genel Başkanı Abdullah Baştürk ve arkadaşları idi.

Türk-İş içinde "sosyal demokratlar" 1971 yılı Ocak ve Temmuz aylarında Türk-İş'e iki rapor (4'ler Raporu, 12'ler Raporu) verdiler. Sonra aralarında bir "Sosyal Demokrat Sendikacılar Konseyi" oluşturdular. Türk-İş'in 1973 yılında Haziran ayındaki 9. genel kurulunda "sosyal demokratlar" ayrı liste çıkardı ve kaybetti.

1974 Ocak ayında Seyfi Demirsoy öldü. Genel başkanlığa genel sekreter Halil Tunç getirildi. Darbe dönemlerinin bakanı Sadık Şide de genel sekreter yapıldı.

Halil Tunç, kendilerini "sosyal demokrat" olarak nitelendiren kesimin de saygı duyduğu bir sendikacıydı. Nitekim 16 Haziran 1975 günü İzmir'de Türk-İş'in tarihindeki ilk militan eylemi ("İzmir genel grevi") gerçekleştirmek için şalteri indiren kişi, Halil Tunç'tu.

Ancak bu dönemde bazı önemli gelişmeler oldu. Daha sonra DİSK Genel Sekreterliğine getirilen Fehmi Işıklar ve arkadaşları, 1973 yılı sonunda Türk-İş'ten ayrılarak Çağdaş Metal-İş Sendikası'nı kurdular.

Abdullah Baştürk'ün genel başkanlığını yaptığı Genel-İş Sendikası (o tarihlerde 100 bin üyesi olduğu ileri sürülüyordu) 3 Ağustos 1975 tarihinde Türk-İş üyeliğinden ayrıldı ve 5 Haziran 1976 günü DİSK'e katılma kararı aldı. DİSK de 1 Temmuz 1976 günü bu başvuruyu kabul etti.

Türk-İş'in 12 Nisan 1976 tarihinde toplanan 10. Genel Kurulunda Halil Tunç genel başkanlıkta tek adaydı. Genel sekreterliğe darbelerin bakanı Sadık Şide, genel eğitim sekreterliğine, AP eski milletvekili Kaya Özdemir seçildi.

Genel-İş'in Türk-İş'ten ayrılması, Türk-İş'i sağa çekti.

Genel-İş'in DİSK'e katılması ise, DİSK'i de sağa çekti. Genel-İş ve ardından Türk-İş'ten ayrılarak DİSK'e katılan Oleyis, DİSK içindeki dengeleri TKP aleyhine değiştirdi. DİSK'in 22-26 Aralık 1977 günleri toplanan 7. Genel Kurulu'nda TKP'liler yönetimden uzaklaştırıldı; Abdullah Baştürk genel başkanlığa, Fehmi Işıklar genel sekreterliğe getirildi.

Eğer Genel-İş ve Oleyis 1975 ve 1976 yıllarında Türk-İş'ten ayrılmıyaydı ve eğer 1979 yılında tasfiye edilen Halil Tunç'un yanında "sosyal demokrat" sendikacılar olsaydı, Türkiye'nin 12 Eylül'e göre göre sürüklendiği dönemde Türk-İş ile DİSK arasında bir işbirliği geliştirebilir miydi (TKP'nin bu tarihte Türk-İş içinde çalışmalarını yoğunlaştırmaya başladığı ve böyle bir işbirliğini savunduğu da hatırlanarak)?

Türk-İş'e üye 10 sendikanın 1 Temmuz 2011 tarihinde yaptıkları açıklamada dile getirdikleri eleştiriler ve öneriler ciddidir, tartışılmaya değer niteliktedir.

Ancak, yoksa birileri 1975-1977 dönemindekine benzer oyunlar mı tezgahlıyor diye düşünmekten de kendimi alamıyorum.